

کمیسیون حقوق بین الملل
سازمان ملل متحد

مسئولیت بین المللی دولت

متن و شرح مواد کمیسیون حقوق بین الملل

چاپ یازدهم

ترجمه

دکتر علیرضا ابراهیم گل

استادیار پردیس فارابی دانشگاه تهران

زیر نظر و با دیباچه

دکتر سید جمال سیفی

دانشیار دانشگاه شهید بهشتی

مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی

تهران - ۱۳۹۸

فهرست مطالب

دبیاچه استاد ارجمند آقای دکتر سیدجمال سیفی

پیشگفتار مترجم

مسئولیت دولت‌ها برای ارتکاب اعمال متخلفانه بین‌المللی

بخش نخست: فعل متخلفانه بین‌المللی دولت

فصل اول:	اصول کلی
ماده ۱	مسئولیت دولت بابت اعمال متخلفانه بین‌المللی خویش
ماده ۲	عناصر فعل متخلفانه بین‌المللی دولت
ماده ۳	توصیف فعل دولت به عنوان فعل متخلفانه بین‌المللی
فصل دوم:	انتساب رفتار به دولت
ماده ۴	رفتار ارگانهای دولت
ماده ۵	رفتار اشخاص یا نهادهایی که عناصری از اقتدارات دولتی را اعمال می‌کنند
ماده ۶	رفتار ارگان‌های دولتی که در اختیار دولت دیگر قرار می‌گیرند
ماده ۷	تجاوز از حدود اختیارات یا نقض دستورات
ماده ۸	رفتار هدایت و کنترل شده توسط دولت
ماده ۹	رفتاری که در غیاب مقامات رسمی یا به جای آنان صورت می‌گیرد
ماده ۱۰	رفتار جنبش شورشی یا دیگر جنبشها
ماده ۱۱	رفتاری که دولت آن را تأیید نموده و آن را همچون رفتار خویش تلقی

میکند

فصل سوم:	نقض تعهد بین المللی
ماده ۱۲	تحقق نقض تعهد بین المللی
ماده ۱۳	تعهد بین المللی لازم الاجرا برای دولت
ماده ۱۴	استمرار نقض تعهد بین المللی
ماده ۱۵	نقض مشتمل بر فعل مرکب
فصل چهارم:	مسئولیت دولت در رابطه با فعل دولت دیگر
ماده ۱۶	کمک یا مساعدت در ارتکاب فعل متخلفانه بین المللی
ماده ۱۷	هدایت و کنترل ارتکاب فعل متخلفانه بین المللی
ماده ۱۸	اجبار دولت دیگر
ماده ۱۹	اثر احکام این فصل
فصل پنجم:	معاذیر رافع وصف متخلفانه فعل
ماده ۲۰	رضایت
ماده ۲۱	دفاع مشروع
ماده ۲۲	اقدامات متقابل در برابر فعل متخلفانه بین المللی
ماده ۲۳	فورس ماژور
ماده ۲۴	اضطرار
ماده ۲۵	ضرورت
ماده ۲۶	مطابقت با قواعد آمره
ماده ۲۷	نتایج استناد به یکی از جهات رافع وصف متخلفانه فعل
بخش دوم: محتوای مسئولیت بین المللی دولت	
فصل اول:	اصول کلی
ماده ۲۸	آثار و نتایج حقوقی فعل متخلفانه بین المللی
ماده ۲۹	تکلیف مستمر به اجرای تعهد
ماده ۳۰	توقف و عدم تکرار
ماده ۳۱	جبران
ماده ۳۲	عدم امکان استناد به حقوق داخلی
ماده ۳۳	محدوده تعهدات بین المللی مذکور در این بخش
فصل دوم:	جبران خسارت
ماده ۳۴	اشکال جبران
ماده ۳۵	اعاده وضع به حال سابق
ماده ۳۶	غرامت

ماده ۳۷	جلب رضایت
ماده ۳۸	خسارت تأخیر تأدیه
ماده ۳۹	مشارکت در ورود خسارت
فصل سوم:	نقضهای شدید تعهدات ناشی از قواعد آمره حقوق بین‌الملل عام
ماده ۴۰	اعمال این فصل
ماده ۴۱	نتایج خاص نقض جدی تعهد به موجب این فصل
بخش سوم: اجرای مسئولیت بین‌المللی دولت	
فصل اول:	استناد به مسئولیت دولت
ماده ۴۲	استناد به مسئولیت توسط دولت زیان‌دیده
ماده ۴۳	ابلاغ دعوا توسط دولت زیان‌دیده
ماده ۴۴	قابلیت رسیدگی دعوا
ماده ۴۵	از دست دادن حق استناد به مسئولیت
ماده ۴۶	تعدد دولتهای زیان‌دیده
ماده ۴۷	تعدد دولتهای مسؤول
ماده ۴۸	استناد به مسئولیت توسط دولتی به جز دولت زیان‌دیده
فصل دوم:	اقدامات متقابل
ماده ۴۹	موضوع و حدود اقدامات متقابل
ماده ۵۰	تعهداتی که تحت تأثیر اقدامات متقابل قرار نمی‌گیرند
ماده ۵۱	تناسب
ماده ۵۲	شرایط حاکم بر توسل به اقدامات متقابل
ماده ۵۳	خاتمه اقدامات متقابل
ماده ۵۴	اقداماتی که توسط دولتهایی به جز دولت زیان‌دیده صورت می‌گیرند

بخش چهارم: مقررات کلی

ماده ۵۵	قاعده خاص
ماده ۵۶	آن دسته از مسائل مسئولیت دولت که مشمول این مواد نیستند
ماده ۵۷	مسئولیت سازمان‌های بین‌المللی
ماده ۵۸	مسئولیت فردی
ماده ۵۹	منشور ملل متحد

فهرست موضوعی

پیش‌نویس مواد راجع به مسئولیت دولت‌ها برای افعال متخلفانه بین‌المللی، ۲۰۰۱
کتاب‌شناسی

INTERNATIONAL LAW COMMISSION
UNITED NATIONS

The Draft Articles on **Responsibility of States** for Internationally Wrongful Acts with Commentaries, 2001

Translated by:

Alireza Ebrahimgol (Ph. D.)

Assistant Professor of International Law
University of Tehran

Under Supervision of

Seyed Jamal Seifi (Ph. D.)

Professor of International Law
Shahid Beheshti University

S.D.I.L.

The SD Institute of Law
Research & Study

Tehran – 2020